

NATURVERNFORBUNDET I OSLO OG AKERSHUS (NOA)

Maridalsveien 120, 0461 Oslo. Telefon 22 38 35 20.

JA TIL MARKALOV, MED SKOGBRUKET INKLUDERT!

HØRINGSUTTALELSE OM UTKAST TIL LOV OM NATUROMRÅDER I OSLO OG NÆRLIGGENDE KOMMUNER (MARKA)

«At skogbruket ikke er tatt med er lovforslagets største svakhet, som må rettes opp, dersom loven skal bli det redskapet for forvaltning av Marka som friluftsgenerasjonene og naturvernorganisasjonene har etterlyst i en mannsalder.»

Oslomarka med sine 1,7 millioner dekar er friluftsområde og fristed for mer enn 1 million mennesker. Marka utgjør 0,4 % av landets areal, men er nærområde for ¼ av befolkningen. Ingen annen hovedstad i verden har et friluftsområde som i størrelse, kvalitet og bruk kan måle seg med Oslomarka. Marka må derfor vernes som natur- og friluftsområde, med varige, sikre grenser, og unntas fra ordinært skogbruk og andre aktiviteter som kan ødelegge for det tradisjonelle friluftslivet og mulighetene for rike naturopplevelser.

**Adresse: Vøienvolden, Maridalsveien 120, 0461 Oslo.
Tlf. 22 38 35 20. Faks: 22 71 63 48. E-post: noa@noa.no**

NATURVERNFORBUNDET I OSLO OG AKERSHUS (NOA)

Maridalsveien 120, 0461 Oslo. Telefon 22 38 35 20.

HØRINGSUTTALELSE OM UTKAST TIL LOV OM NATUR- OMRÅDER I OSLO OG NÆRLIGGENDE KOMMUNER (MARKA)

Sammendrag

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) sier **JA!** til en egen lov for Oslomarka, som gir Marka varige, sikre grenser og som sikrer Markas verdier for enkelt, tradisjonelt friluftsliv og spesielle verdi for naturopplevelse.

Skal dette målet nås, er det avgjørende at

- også skogbruksaktivitetene i Marka legges under markaloven,
- friluftslivsområder kan vernes på bakgrunn av deres verdi for friluftsliv, naturopplevelse og natur- eller kulturverdier
- verneområdene kan omfatte restaureringsområder for å skape større enheter
- loven også gir regler for registrering og bevaring av kulturminner, kulturlandskap og biologisk mangfold
- biltrafikk og motorisert ferdsel i Marka, og flytrafikk over Marka, reduseres mest mulig
- tilrettelegging for idrettsaktiviteter primært rettes mot aktiviteter som naturlig hører hjemme i marka
- loven får en ny paragraf som gir adgang til å regulere nye aktiviteter i Marka som strider mot lovens formål.

NOA støtter at kommunene er førsteinstans for behandling av saker etter loven, men ber om at dispensasjonsadgang og klagebehandling for alle typer saker (også skogbrukssaker) samles i en statlig instans, med tilstrekkelig kompetanse og kapasitet til å sikre at loven praktiseres etter hensikten.

Innledning

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) har etter landsmøtevedtak i Norges Naturvernforbund ansvaret for alle spørsmål vedrørende forvaltningen av Marka, også i de delene av Marka som ligger i Buskerud, Oppland og Østfold.

NOA har gjennom de siste 40 årene jobbet med markasaken, og er sterke tilhengere av en egen lov. Det viktigste denne loven må bidra til, er å samle all forvaltning i ett regime, også skogbruket, og at friluftsliv og naturopplevelse gis førsteprioritet i forvaltningen. I så måte har det foreliggende utkastet et betydelig forbedringspotensial.

NOA er kjent med og støtter uttalelsen fra OOF, som vi i det følgende ønsker å utdype noe nærmere.

Generelle synspunkter og prinsipper

Loven burde gjelde alle bymarker

NOA er skuffet over at det framlagte lovutkastet kun gjelder Oslomarka. Som kjent tok NOA initiativ til et opprop for en lov for alle bymarkene i 1999/2000, med bred tilslutning fra hele landet. Problemene vi opplever i Oslomarka er identiske med det mange andre organisasjoner opplever i sine bymarker. **På sikt bør derfor loven utvides til å omfatte alle bymarkene.** Se rapport fra NOAs bymarksprosjekt, vedlegg 1.

Utkastet må styrkes for å gi *reell* prioritering av friluftsliv og naturopplevelse

Utkastet gir ikke friluftsliv og naturopplevelse høyeste prioritet i praksis. Skogbruket holdes utenfor markaloven, og videreføres under næringslovgivningen. Marka foreslås regulert som LNF-område, med de frihetene skogbruksnæringen har i slike områder. Bevaring av Markas opplevelsesverdier, i form av biologiske mangfold og kulturverdier, er ikke omfattet av loven. Regulering av biltrafikken i Marka omfatter ikke skogbrukets ervervsvirksomhet. Dette må rettes opp i Odelstingsproposisjonen. **Skogbruket i Marka, med tilhørende byggevirkosomhet og utmarksforvaltning må innarbeides i markaloven.**

Markagrensen

Markagrensen er et meget viktig instrument for bevaring av området. Marka bør gis en beskyttelse i form av en fast, lovfestet grense, med få muligheter for endringer. I utgangspunktet bør grensen følge MDs forslag fra 1976, som i praksis er identisk med forskriftsgrensen etter skogbruksforskriften. På sikt er det behov for en del utvidelser av Marka for å gi brukbare rekreasjonstilbud til nye befolkningsskonsentrasjoner.

I tillegg til byggepresset i selve Oslogryta, er det to utviklingstendenser som særlig gjør utvidelser nødvendige: Presset på Romerike, som følge av aktiviteter på og rundt Gardermoen, og presset på arealene rundt indre Oslofjord, som på sikt kan utvikle seg til en «ringby» rundt fjorden. Begge disse tendensene krever en føre-var-holdning for å sikre områder for friluftsliv. NOA vil i den forbindelse peke på forslag fra «Bærekraftig Follo» om å opprette egne markaområder i Follo, samt diverse innspill fra markaorganisasjonene om ulike områder som bør omfattes av loven.

NOA oppfordrer MD til å igangsette kartlegging og vurdering av aktuelle friluftsområder utenfor dagens markagrense, med sikte på å legge områdene inn under markaloven. **Bevaring av markagrensen må inngå i lovens formålsparagraf (§ 1).**

Bevaring og forbedring av Markas kvalitative innhold

Skogbruket er den enkeltaktivitet som i størst grad former opplevelsesmulighetene. Etter krigen har det foregått en enorm omforming av Marka, fra i hovedsak variert, plukkhogd skog med mange fellestrekk med naturskogen, til ensaldrede produksjonsskoger, framkommet etter flatehogst. Til tross for 30 år med egne miljøforskrifter for skogbruket i Marka, som skulle sikre ekstra skånsom drift, er det ikke mulig å påvise forskjeller i skogtilstanden her og i resten av landet. (Se mer om skogbruk i eget avsnitt, og notatet «Skogbruk og friluftsliv i Oslomarka», vedlegg 2.)

Før krigen var det ubetydelige konflikter mellom skogbruk og friluftsliv. Det naturnære skogbruket ble oppfattet som en del av markaopplevelsen. Etter krigen har protestene vært heftige, ettersom et mer og mer industrielt skogbruk har overtatt. Omleggingen av Oslo kommunes skoger tilbake til et naturnært skogbruk har dempet konflikten. Striden står nå i hovedsak om de siste restene av den naturnære skogen (10 – 15 %, se vedlegg 2), og om restaurering av de skogene som allerede er omformet. **Skal Markas kvalitative opplevelsesverdier bevares, må skogbruket reguleres strengere enn i dag.**

Vern av de siste gammelskogene/naturskogene/eventyrskogene

NOA støtter forslaget om at friluftslivsområder kan vernes på bakgrunn av deres verdi for friluftsliv og naturopplevelse. Vi ønsker også at viktige opplevelsesverdier knyttet til naturmangfold og/eller kulturverdier skal medtas i oppregningen av verdier som gir grunnlag for vern.

Vern og sikring av de siste restene av gammelskog og naturskog er den viktigste oppgaven for å sikre Markas opplevelseskvalitet. Det haster: Ca 85 % av markaskogen er allerede omformet i industriskogbrukets bilde. Fortsatt drives 95 % av hogstene i Marka med flatehogst eller andre metoder som skaper ensalderskog/industriskog.

For NOA er tre forhold særlig viktige:

- At friluftslivets ønsker og behov skal være et tilstrekkelig kriterium for å verne friluftslivsområder, ikke bare strengt tallfestbare biologiske eller andre kvaliteter.
- At både områdenes kvalitet og deres tilgjengelighet, sammen og hver for seg, gir grunnlag for vern som friluftslivsområder. Nærområdene er meget viktig for daglig bruk, men mange av områdene med de flotteste kvalitetene og rester av opprinnelig skog ligger lengre inn i Marka og lenger unna veier og fløtningsvassdrag – det er derfor de har fått beholde sin verdi helt til nå. Det må gis adgang til å verne begge typer områder.
- At adgangen til vern også omfatter områder som ikke har stor verdi i dag, men som gjennom skjøtsel kan bli verdifulle. Den gamle, spennende skogen i Marka er sterkt fragmentert etter ca 60 år med flatehogst. Det er et behov for å kunne knytte sammen områder med stor opplevelsesverdi («eventyrskoger»), områder med store biologiske eller kulturhistoriske verdier og områder som allerede er vernet til større, sammenhengende områder.

§ 12 må styrkes slik at paragrafen både muliggjør **vern av de siste gammelskogene**, og også gir adgang til å knytte verdifulle områder for friluftsliv, naturopplevelse, biologisk mangfold og kulturminner/-landskap sammen til større sammenhengende områder, gjennom **restaurering** av mellomliggende arealer. Større områder med preg av naturskog har stor verdi både for friluftsliv og for bevaring av biologisk mangfold.

NOA mener det er mulig å utvikle brukbare kriterier for vurdering av området kvalitativt og verdi for friluftsliv og naturopplevelse. Vi har utviklet et eget opplegg for registrering av «Markas siste eventyrskog», som vi mener kan gi holdepunkter for å vurdere kvalitative verdier. Se vedlegg 1 om vern for friluftsliv. Mer informasjon kan framskaffes om ønskelig.

Restaurering av Markas natur- og opplevelsesverdier

Imidlertid er også bevaringsperspektivet innen avgrensede områder en for lav ambisjon for skogen i Marka. Ødeleggelsene har allerede fått gå alt for langt. Marka har et så stort potensial for å gi mye større naturopplevelser til mange flere, og gi bedre leveforhold for gammelskogens plante- og dyrearter, dersom vi legger om skogbruket. Vi må starte en restaurering av industriskogene i soner, både i nærområdene og i tilknytning til verneområdene og de siste restene av naturlig skog. På den måten kan vi på sikt bygge opp et nettverk av større, spesielt opplevelsesrike skoger.

Dette krever enten en hjemmel for «restaureringsvern» eller en soneinndeling av skogbruket i Marka. Ekstra viktig er det at det gis regler som kan styre tynningsaktiviteten – gjerne i kombinasjon med tilskuddsordninger. Når 2/3 av skogen i Marka er i en uttynningsfase, og skjøtselen i denne fasen er avgjørende for skogens framtidige struktur/utforming og for mulighetene til å velge ulike hogstmetoder, er det av meget stor betydning at tynningsvirksomheten pålegges metoder som muliggjør bruk av plukkhogst og lignende metoder i framtiden.

I denne sammenheng er det all mulig grunn til å kaste et blikk på Oslo kommuneskogens nye flerbruksplan, som er et meget godt eksempel på et bærekraftig, opplevelsesvennlig skogbruk, som også bibeholder økonomisk overskudd av driften.

Hvorfor er opplevelse av gammel og variert skog så viktig?

Naturopplevelse har betydning for helse og livsglede i vid forstand og dette er et godt nok vernekriterium. Men naturopplevelse og naturkunnskap har også en videre pedagogisk og politisk betydning som har fått forsterket aktualitet i tilknytning til miljø- og klimakrisen i verden. Skal folk flest (dvs majoriteten av velgerne) bli i stand til forta nødvendige endringer av prioriteringer i vår livsstil for å sikre fremtidens generasjoners overlevelse, er det svært viktig at man fra tidlig alder får et forhold til samspillet og kompleksiteten i naturen. En variert og i større grad selvedlikeholdende skog vil kunne fostre en annen type respekt for naturen enn en skog formet på økonomiens premisser.

Idrett

NOA mener det er viktig å skille mellom idrettsaktiviteter som har en klar tilknytning til Marka og idretter som ikke har det. Følgelig bør forholdene primært legges til rette for idrettsaktiviteter som naturlig hører hjemme i marka.

Mangler i lovutkastet

Skogbruk

At skogbruket ikke foreslås regulert i markaloven, er lovforslagets største svakhet. Dette må rettes opp dersom loven skal bli det redskapet for forvaltning av Marka som friluftsliv- og naturvernorganisasjonene har etterlyst i en mannsalder.

I lovforslagets § 1 heter det at lovens formål bl.a. er å «sikre områdets spesielle verdi for friluftsliv, naturopplevelse og idrett». Dette målet kan ikke nås dersom ikke også skogbruksaktivitetene i Marka reguleres i loven.

Fakta som underbygger påstanden:

- Til tross for 30 år med egne miljøforskrifter etter skogloven for skogbruket i Marka, er ikke skogforskningen ved UMB i stand til å påvise forskjeller mellom skogtilstanden i bymarkene, inklusive Oslomarka, og i resten av landets skoger. Til tross for at Oslomarka er landets viktigste område for friluftsliv, er det det samme ensartede industriskogbruket som drives i Marka som i resten av landets skoger. Dette framkommer i en doktorgrad fra skogforskningen ved UMB (Vegard Gundersen).
- Siden krigen er mer enn 4/5 av skogen i Marka omformet fra en relativt variert, lysåpen og spennende plukkhogd skog, til ensaldret, monoton og mer kjedelig industriskog. Andelen spennende skog avtar sterkt. (Kilde MD 1976 + hogststatistikk).
- Det er ingen synlige endringer i skogbrukets praksis. NOA har foretatt en fullskalaundersøkelse av samtlige hogster i Marka i årene 2004 og 2005, som viser at 95% av alle hogstene fortsatt fører til mer ensaldret, kjedelig industriskog, mens bare 5% drives slik markaorganisasjonene ønsker, og som Oslo kommune har vedtatt som hovedregel for sine skoger. (Kilde: NOA.)
- Forskning utført av to av landets største skogeierforeninger (Glommen og Mjøsen) viser at langt mer opplevelsensvennlige hogstformer kan benyttes med like godt eller bedre økonomisk resultat enn flatehogst, der forholdene ligger til rette for det. Likevel skal flatehogstskogbruket få fortsette her i Marka. (Kilde: Glommen skogeierforening, prosjekt «KONTUS».)

I høringsnotatets kapittel 4.2.3. sies det at *”Regjeringen legger til grunn at skogbruket stort sett skal kunne videreføres med samme restriksjonsnivå som nå.”*. Fordi denne setningen ikke bare kan sees på som å holde skogbruket unna loven, men nærmest eksplisitt godkjenne dagen skogskjøtsel, må den tas ut. Setningen hører ikke hjemme i forarbeidene til en lov som skal gi første prioritet til friluftsliv og naturopplevelse.

Naturvernforbundet er ikke mot skogbruk i Marka, men stiller krav om en langt bedre tilpassing av skogbruket til friluftsliv og naturopplevelse. Det hele er et spørsmål om hvor og hvordan skogbruk skal drives i Marka. Etter NOAs syn må den eksisterende skogbruksforskriften revideres og legges inn i markaloven, og underlegges denne lovens forvaltningsregime.

Ytterligere behandling av skogtemaet finnes i *vedlegg 2*. Se også vedlegg 3, notatet «Skogbruk og friluftsliv i Marka», som også er sendt MD tidligere i prosessen.

Registrering og bevaring av biologisk mangfold og kulturverdier

Naturen, mangfoldet og sporene etter førindustriell virksomhet er viktige deler av markaopplevelsen, og beriker turlivet. En viktig oppgave for markaforvaltningen må være å bevare disse verdiene, både av hensyn til friluftslivet, men også for å bevare deres egenverdi.

Selv i Marka, landets viktigste område for friluftsliv, er det ikke foretatt en systematisk, heldekkende registrering av naturverdier eller kulturminner. Forvaltningen av disse verdiene skjer derfor ikke på basis av kunnskap og registreringer. Dette er ikke tilfredsstillende. I tillegg til skogtilstanden og skoglandskapet, er mangfoldet i naturen og sporene etter tidligere tiders bruk blant de viktigste opplevelseskvalitetene. Loven må pålegge registrering av verdiene som en forutsetning for tillatelse til inngrep, og gi hjemmel for bevaring og restaurering av viktige biomangfoldkvaliteter og kulturhistoriske kvaliteter for friluftsliv og naturopplevelse.

Forhindre støyforurensning

En stor ulempe for opplevelseskvaliteten er også den sterkt økende flystøyen over Marka, som klart reduserer rekreasjonsmuligheten i området for de som søker stillhet og ro. Det burde koste lite å legge flytrafikken utenom, i det minste i helgene og på høytidsdager. Dette må inngå i loven.

En egen hjemmel for å regulere uønsket aktivitet i Marka

Det bør vurderes om markaloven bør inneholde en paragraf som kan gi **adgang til å regulere uønskete aktiviteter i Marka**. Slik aktivitet kan for eksempel være kommersielle arrangementer (for eksempel «events»), større arrangementer med bruk av høyttalere, aktiviteter som ødelegger viktige leveområder, kulturminner eller kulturlandskap osv.

Adgang til soneinndeling

Det foregår mange aktiviteter i Marka. Det allmenne friluftslivet er den viktigste i forhold til lovens formål, men også den svakeste parten. Mens de fleste andre aktiviteter har sterke krefter og ressurser i ryggen, er friluftslivet en interesse som kan dyrkes uten bruk av dyrt utstyr, tilrettelegging og organisering. Dette medfører at friluftslivet ikke har spesielle ressurser til rådighet for å forsvare sine interesser mot andre aktiviteter. Markaloven bør særlig tilgodese det tradisjonelle friluftslivet. En effektiv måte å gjøre dette på, er å gi adgang til soneinndeling. **Vi trenger tre former for soneinndeling i Marka:**

- En soneinndeling av skogbruksaktivitet, slik at nærområder og områder med høy opplevelseskvalitet gis beskyttelse, en del områder kan restaureres, mens en del områder med liten bruk kan få fortsette med dagens mer industrielle skogbruk.
- En soneinndeling av arealene nærmest bebyggelsen, så idrettsanlegg ikke får legge beslag på de viktige nærområdene. En konsentrasjon av idrettsanlegg i mindre soner, og beskyttelse av andre områder som friluftsområder, der naturopplevelsen står i sentrum, kan gjøre at mange aktiviteter kan finne sted, uten å belaste friluftslivet mer enn nødvendig.
- Den tredje bør skille mellom de typiske skogområdene og de mer sammenhengende kulturlandskapene og eksisterende bosetninger. Områdene i Sørkedalen, Maridalen, Tanumplataet, Semsvannsområdet, Svartskog m.fl. har helt spesielle problemstillinger. Det er viktig å ivareta områdenes opplevelsesverdier, samtidig som reglene må være annerledes enn for skogområdene. Antakeligvis finnes det brukbare holdepunkter og erfaringer fra forvaltningen av ulike landskapsvernområder.

Særskilt om lovens forvaltningsregime

Regulering av arealene i Marka til LNF

Å regulere arealene i Marka til LNF etter plan- og bygningsloven er etter NOAs syn uheldig. LNF-statusen gir frie hender til skogbruk etter skogloven og lettere adgang til bygging av veier og driftsbygninger i landbruket. I LNF-områder kan ikke områder reguleres særskilt til naturvern eller friluftsliv. Skogbruket er dobbelt «beskyttet» mot friluftsliv- og naturverninteressene.

Det er svært uheldig at utbyggingstiltak for skogbruk (veier, driftsbygninger, «skogshusvære») ikke omfattes av markaloven. Loven må etter vårt syn inneholde bestemmelser om alle typer bygge- og anleggstiltak i Marka, og gis som en direkte forskrift til markaloven.

Klagebehandling

NOA **støtter at klagebehandlingen skjer i én felles instans**, uavhengig av hvilken del av Marka saken gjelder. Imidlertid forutsetter vi at **også klager vedrørende skogbruket** og deres tiltak behandles av samme instans. Vi forutsetter, som OOF, at det etableres en egen enhet hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus som kan forestå klagebehandlingen, og som gis de nødvendige ressurser til å sikre at forvaltningen av Marka skjer i henhold til lovens intensjoner og formål.

NOA forutsetter at også organisasjoner med naturvern og kulturminnevern gis klageadgang etter § 11, jfr. merknadene til denne paragrafen senere i uttalelsen.

Dispensasjoner

Dispensasjon fra bestemmelsene i loven bør bare kunne gis dersom hensynene i lovens formålsbestemmelse ikke blir tilsidesatt i nevneverdig grad. Etter vår mening vil forslaget om å bruke «vesentlig» kunne åpne for en utglidning.

Klage

Det er viktig at det er ryddighet i klageadgangen etter loven. Etter vår mening bør også kommunale vedtak etter §§ 4 og 8 kunne påklages til Miljøverndepartementet. I den grad fylkesmannen skal være klageinstans, må det gjøres helt klart at Fylkesmannen også skal vurdere de faktiske forhold og ikke bare forhold som gjelder formalia eller selve saksbehandlingen.

Ressurser

Det er viktig at det nå settes av tilstrekkelig med midler til at markaloven kan bli fulgt opp på en hensiktsmessig måte. Vi har gjentatte ganger sett at man ved for eksempel opprettelse av nasjonalparker ikke har satt av tilstrekkelig ressurser til at det har latt seg gjøre å utarbeide forvaltningsplaner, foreta oppsyn og kontrollere at hensikten med vernet blir oppfylt. Det er derfor helt nødvendig å sikre at nødvendig kapasitet blir stilt til rådighet, enten det er i kommunene, i fylkeskommunene, hos Fylkesmannen eller i Miljøverndepartementet/ Direktoratet for naturforvaltning.

Det må være en brukermedvirkning i Marka som er slik at i alle beslutninger hvor næringsinteressene er representert skal også friluftslivsorganisasjoner være representert. Organisasjonene som ivaretar brukerinteressene for friluftslivet, må få en offentlig støtte for å ivareta dette formålet på en balansert måte i forhold til næringsinteressene.

Bemerkninger til den enkelte paragraf

NOA slutter seg til OOFs alternative forslag til lovtekst, i deres høringsuttalelse datert 13.11.2007. Nedenunder følger våre synspunkter om, og begrunnelser for behovet for endringer til enkelte av paragrafene:

§ 1. NOA støtter primært OOFs alternative formulering av paragrafen.

Bevaring av biologisk mangfold og kulturminner og -landskap bør gjøres til en del av formålet. Dette er meget viktige verdier for friluftslivet.

Bevaring av Markas størrelse er et av de viktigste målene med loven, som må framgå klart og tydelig av § 1.

Siste setning («bærekraftig bruk til andre formål») foreslås tatt ut og erstattet med «Så langt det ikke er nevneverdig i strid med denne lovs formål, og følger denne lovs bestemmelser, kan det drives annen, økologisk bærekraftig virksomhet i Marka.» NOA forutsetter at skogbruket i Marka underlegges markaloven.

§ 2. Avgrensning av Marka. Da Asker kommune har lagt Vardåsen inn i LNF-området igjen, er det naturlig at Vardåsen medtas i oppregningen av de ulike delområdene.

§ 4. NOA motsetter seg at Marka defineres som et LNF-område i arealdelen til kommuneplanen. Dette gir alt for sterke føringer for fortsatt skogbruksdominans som går ut over markalovens formål og intensjon.

OOFs forslag om å stryke ordene «i strid med arealformålet» vil være en klar forbedring av paragrafen, som setter bom for byggevirksomhet for landbruksformål.

§ 5. NOA støtter prinsippet om at idrettsanlegg i hovedsak skal legges utenfor Marka, og at det kun tillates anlegg innenfor Marka som fremmer formålet og som ikke medfører støyforurensning. Imidlertid ser vi et klart behov for at det settes sperrer mot uønskete aktiviteter. Det bør derfor tas med en formulering om at kun «anlegg for idrettsaktiviteter som naturlig hører hjemme i Marka» kan tillates.

§ 6. 4. avsnitt må presiseres, slik at det ikke oppfattes som «fritt fram» til å gjøre hva man vil for de organisasjonene som får en slik rettighet. Bestemmelsens hensikt må være å sikre friluftslivet rett til å merke stier og løyper, også der grunneierne er lite samarbeidsvillige.

Begrensningen som ligger i formuleringen «.. organisasjoner med allment friluftsliv som formål ...» må endres. NOA har de siste 20 årene arbeidet intenst med å sikre/bedre friluftslivets kår i Marka, men har ikke friluftsliv som formål. Formuleringen bør endres, slik at alle de store markaorganisasjonene (Turistforeningen, Skiforeningen, Friluftsrådet, «venneforeningene», Fortidsminneforeningen og NOA) omfattes av regelverket.

I 6. avsnitt må det tas med en begrensning som gir allmennheten rett til å benytte hevdvunne stier og løyper i tilknytning til markaplassene. Kontakten mellom allmennheten og markaplassene er en viktig del av markakulturen. Det finnes en rekke eksempler fra de siste årene på at allmennheten er fratatt opplevelsen av det å komme fram til markaplasser (eks. Katnosa, Sandungen, Lindeberget m.fl.).

§ 8. Det er meget viktig at ordet «erverv» byttes ut med «skogsdrift» eller «tømmerdrift». Flere grunneiere har utleie av hytter som en del av sitt «erverv», og har de senere årene åpnet opp for å kunne kjøre på et ellers lukket veinett for å øke utleieprisen. Dette, sammen med utleie av småviltjakt, med nær ubegrensede antall kjøretillatelser, har medført en sterk trafikkøkning på markaveiene de siste årene.

NOA går inn for følgende løsning vedr. kjøring på veiene:

- De fastboendes og skogsdriftens kjøring fortsetter som før
- Trafikk i forbindelse med «drift av Marka» reguleres slik at kjøring som ikke har en streng markafunksjon ikke tillates, og at kjøringen kun foregår fra nærmeste bom og ut igjen, uten gjennomkjøring. (Mange eksempler i nyere tid på at kjøretillatelser benyttes for å ta snarveier, eller ren fornøyleskjøring.)
- Fritidstrafikk på allment tilgjengelige veier. Her bør prinsippet «opp, men ikke inn» være styrende. I Oslo kan vi kjøre opp til Frognerseteren eller Solemskogen, men vi får ikke lov å kjøre videre til Tryvannsstua eller Lilloseter. Tilsvarende bør gjelde i Marka for øvrig: Det er lov å klappe ned på motbakkene ved å kjøre opp på kanten, men ikke å kjøre innover i turterrenget. I praksis vil dette medføre at en del av kjøringen stanses «oppe på kanten», i Markas ytterkant, mens de indre delene blir bilfrie.
- For de større regulerte hytteområdene er det vanskelig å stanse trafikken for de som eier hyttene, men det må være mulig å innføre prinsippet om «opp, men ikke inn» for de som ikke skal til hyttene, og begrense adgangen til kjøring på de mest belastede tidspunktene på lørdager, søndager og helligdager.
- Fritidskjøringen på de lukkede veinettene må forbys. Tidligere praksis med materialtransport må selvsagt aksepteres, men ikke ordinær adkomst til hyttene.

§ 11. NOA kan ikke akseptere at klageadgangen etter denne paragrafen begrenses til organisasjoner som har friluftsliv som formål. Dette er en innskrenking av de generelle reglene i forvaltningsloven i et sakskompleks der klageadgangen heller burde bli sterkt utvidet (allmennhetens interesser, naturens interesser, kulturverninteressene med mer). NOA støtter derfor OOFs forslag vedr § 11:

*«Kommunens vedtak etter §§ 4, 5, 6 første ledd, 8 og 10 kan påklages til Fylkesmannen i Oslo og Akershus **enhet for markasaker**. Vedtak fattet av Fylkesmannen i Oslo og Akershus etter § 6 fjerde ledd kan påklages til Direktoratet for naturforvaltning. Vedtak fattet av departementet etter § 7 kan påklages til Kongen. Fylkesmannen og fylkeskommunen kan av eget tiltak påklage dispensasjoner etter § 10 og andre vedtak som kommunen fatter i eller i medhold av loven her.*

(sitat forts. neste side)

*Organisasjoner som har friluftsliv, **naturvern** eller **kulturminnevern** som formål kan klage på vedtak fattet av kommunen etter §§4, 5, 6 første ledd, 8 og 10. Reglene om klage i forvaltningsloven gjelder tilsvarende.»*

§ 12. Dette er en meget viktig paragraf for bevaring av Markas kvalitet for friluftsliv. Det aller viktigste grepet for å ivareta Markas opplevelsesverdi, og det tiltaket som haster absolutt mest, er å sikre de siste gjenværende gammelskogene med naturpreg. Det er derfor behov for flere typer vern (se bilag 1), samt adgang til å regulere skogbruket innenfor avgrensede ut fra friluftsliv- og naturopplevelses hensyn. Framlegget til OOF, datert 12. november 2007, vil kunne dekke opp viktige deler av behovet, men NOA vil understreke at loven må gi en klar hjemmel for å kunne verne friluftslivsområder like strengt som reservater etter naturvernloven.

§ 16. NOA forutsetter at skogbruket i Marka legges inn under markaloven, og at forskrifter gitt etter markaloven går foran forskrifter gitt etter skogloven.